

การจัดการนวัตกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบของสังคมไทย*

MANAGEMENT OF THE INNOVATION OF COMMUNITIES IN THAI SOCIETY

พระครูภาวนาจันทคุณ

Phrakhrubhavanajanthakun

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์สุราษฎร์ธานี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Surat Thani Buddhist College

E-mail: Kreetha.srisai@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบสังคมไทยตามหลักศีล 5 2) วิเคราะห์นวัตกรรมวิธีสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 และ 3) ศึกษารูปแบบการจัดการนวัตกรรมวิธีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5 รูป/คน ได้แก่ 1) คณะสงฆ์ระดับจังหวัด 2) คณะสงฆ์ระดับอำเภอ 3) คณะสงฆ์ร่วมรักษาศีล 5 4) ข้าราชการระดับจังหวัด และ 5) ข้าราชการระดับอำเภอ จำนวนทั้งหมด 25 รูป/คน วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและสรุปเป็นภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบสังคมไทยตามหลักศีล 5 โดยการประยุกต์หลักศีล 5 กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก เป็นศูนย์กลางของกิจกรรม ชักชวนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่บ้าน ทั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพระสงฆ์ กิจกรรมของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 คณะสงฆ์และชาวบ้านให้ความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการเป็นอย่างดี 2) วิเคราะห์นวัตกรรมวิธีสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมไทย โดยภาพรวมเป็นพฤติกรรมการณ์อยู่ร่วมกันด้วยระยะเวลาที่ยาวนานภายใต้กรอบแห่งโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ชุมชนในหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนแต่ละแห่งพร้อมใจกันเสริมสร้างจนกลายเป็นวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของแต่ละชุมชนร่วมกันรักษาและอนุรักษ์ให้กับลูกหลานรุ่นต่อรุ่นและร่วมกันสร้างกระบวนการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน 3) สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5

* Received April 21, 2022; Revised May 9, 2022; Accepted June 21, 2022

รองรับการจัดการวิถีชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีเป้าหมาย 3 เกณฑ์ ได้แก่ 1) ตนเองมีความสุข 2) สังคมมีความสุข 3) เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้

คำสำคัญ: การจัดการ, หมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ, นวัตกรรม, สังคมไทย

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study way of life of role-model communities in Thai society that complied with the principle of 5 Buddhist precepts, 2) analyze creative innovation of role-model communities that complied with the 5 Buddhist precepts villages and 3) to study management model on innovation of role-model villages that complied with the principle of 5 Buddhist precepts in Thailand. This qualitative was conducted by studying of documents and in-depth interview. Sample selected by purposive sampling was 25 informants consisted of 5 groups each group 5 people as: 1) Monks in provincial level, 2) Monks in district level, 3) Monks who were complied with the principle of 5 Buddhist precepts, 4) Laymen in provincial level and 5) Laymen in district level. Contents were analyzed and concluded in form of overview. The research revealed that: 1) Way of life of role-model communities in Thai society that complied with the principle of 5 Buddhist precepts and applied with their daily life by using monks as a main mechanism for being the center of activities, inviting government agencies to support internal activities in their villages both of Sangha and agency's activities. People in the 5 Buddhist precepts villages had good cooperation with monks government agencies; 2) Analyzing creative innovation of role-model communities that complied with the 5 Buddhist precepts villages and cohabitation of communities in Thai society found that in overall it was a behavior of cohabitation for a long time under the framework of the 5 Buddhist precepts villages project that each community in the village agreed to fortify their cooperations and it became a culture of cohabitation of each community for conserving and handing over to the next generation well as creating processes to continually promote until now; 3) Creating of a standard criteria for living in accordance with the 5 Buddhist precepts to support the management model on innovation of villages that complied with the principle

of 5 Buddhist precepts that had 3 targets for: 1) Happiness for their own, 2) Happiness for society and 3) Sustainable economy and self-reliance.

Keywords: Management, Living Standard, Innovation, Thai Society

บทนำ

การดำเนินชีวิตของบุคคล โดยที่ลักษณะของพฤติกรรมต่าง ๆ จะเป็นตัวบ่งบอกถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต กระทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งดำเนินชีวิตไปตามกระแสของกิเลสหรือกระแสนิยมระบบทุนนิยมเสรี ที่ส่งเสริมสร้างกระแสบริโภคนิยม กระตุ้นให้เกิดความอยาก ความขัดแย้ง และช่วงชิง นำไปสู่การละเมิดศีล 5 ส่งผลให้สังคมไม่ปกติสุข และเมื่อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของบุคคลในชุมชนจะช่วยให้ชุมชนวิเคราะห์ตนเองได้ (พุทธทาสภิกขุ, 2539) ศีล 5 เป็นหลักความประพฤติ ที่ช่วยให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เรียกว่า พรหมจริยะ (พรหมจริยธรรม หรือ พรหมจรรย์) แปลว่า ความประพฤติอันประเสริฐ นำไปสู่กระบวนการพัฒนาคนที่สมบูรณ์ ส่งผลให้สังคมเป็นสุข โดยเกณฑ์ความสำเร็จคิดเป็นร้อยละร้อย นำไปสู่ต้นแบบเพื่อประเมินหมู่บ้านการประเมินหมู่บ้านศีล 5 อื่น ๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชน หมู่บ้านรักษาศีล 5 และโรงเรียนรักษาศีล 5 ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จ.สระบุรี โดยสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญโญ) กล่าวว่า ศีล 5 เป็นหลักประกันสังคมได้เป็นอย่างดี หากหมู่บ้านใดนำไปปฏิบัติได้จะเกิดความสงบสุข และจะส่งผลยังประเทศให้เกิดความสงบสุข ไม่ต้องทุกข์ เดือดร้อน และการดำเนินการโครงการนี้ หากจังหวัดใดสามารถดำเนินการได้จนประสบความสำเร็จก็จะส่งผลให้เกิดความสงบสุขยังจังหวัดนั้น และสุดท้ายจะทำให้ประเทศชาติสงบสุขด้วย (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี, 2560) การดำเนินชีวิตของคนไทยและวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลหล่อหลอมด้วยหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา วิถีชีวิต ทัศนคติ พฤติกรรมนิสัยใจคอของคนไทยตลอดจนถึงวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชนนวัตวิถียุคหมู่บ้านรักษาศีล 5 (พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ, 2561)

ทุนทางศีลธรรมชุมชนบ้านพระบาทห้วยต้ม เป็นชุมชนที่มีชาวปกากะญอ เป็นชุมชนหนึ่งที่ดำรงเอกลักษณ์ ตามแบบของพระครูพัฒนกิจจานุรักษ์ (ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา หรือ ครูบาวงศ์) ที่เป็นชุมชนต้นแบบ นำหลักศีล 5 มาเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอย่างแท้จริง ถึงแม้ครูบาวงศ์จะได้มรณภาพไปแล้ว แต่ทุกคนยังสืบสานปณิธานรักษาระเพณีมีการรักษาศีล 5 ตลอดมา และพัฒนาสู่นวัตวิถีการท่องเที่ยวชุมชน โดยการจัดการชุมชนตามแนววิถีพุทธ ชุมชนรักษาศีล 5 ชุมชนอาชีพสุจริต รักษาศีล 5 มีทุนศีลธรรม ทุนทางสังคม สามารถนำมาจัดการให้

เกิดเป็นนวัตกรรมชุมชนรักษาศิล 5 ได้ และสร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่น การสนับสนุนโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ตามนโยบายรัฐบาล และส่งเสริมโครงการฯให้สื่อมวลชนลงพื้นที่ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมที่มีความพร้อมเพื่อกระตุ้นให้ชุมชนตื่นตัวในการพัฒนาศักยภาพชุมชน พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน นำมาเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านจากการผลักดันขายสินค้า OTOP ออกจากชุมชนเพียงด้านเดียว สู่การขายสินค้าที่มีอยู่ในชุมชน ที่มาจากการท่องเที่ยวโดยใช้เสน่ห์ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิด สร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้สู่ชุมชน (สำลี รักสุทธี, 2543)

การจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนววิถีพุทธ เป็นทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานการพึ่งตนเองโดยอาศัยกระบวนการจัดการชุมชนในการพัฒนาด้านต่างๆ โดยมีวิธีคิดที่มีพื้นฐานจากระบบคิดเดิมของชุมชนหรือภูมิปัญญาพื้นบ้านผสมผสานเข้ากับวิธีคิดและระบบการจัดการของสังคม ความเข้มแข็งและยั่งยืนของคนหรือสังคมชุมชน (พระราชสีมาภรณ์, 2546) การสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีที่ใกล้สูญหาย การจัดการกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชน การท่องเที่ยวชุมชน การบริหารจัดการน้ำดื่มชุมชน การจัดการกระบวนการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ป่าชุมชน การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาภาษาต่างประเทศ คือภาษาอังกฤษ และภาษาพม่า ซึ่งทั้งหมดนี้มหาวิทยาลัยฯ และชาวบ้านจะได้ร่วมกันวางแผนหาแนวทางแก้ไขต่อไป (พระเมธีวราภรณ์, 2552) ผลของการจัดการเกิดเป็นองค์ความรู้นำไปเศรษฐกิจฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ชุมชนหรือองค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวและจำเป็นต้องแข่งขันกันด้วย “ความคิดสร้างสรรค์” และ “นวัตกรรม” อาศัยความคิดสร้างสรรค์ และสามารถดึงศักยภาพของคนในองค์กรออกมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หมู่บ้านรักษาศิล 5 เมื่อสามารถจัดการทุนทางสังคมและจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคมจะก่อให้เกิดนวัตกรรมของหมู่บ้านศิลป 5 นำไปสู่การพัฒนาหมู่บ้านศิลป 5 และสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้นต่อสังคมชุมชน (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2558) ดังนั้นการพัฒนาหมู่บ้านรักษาศิล 5 ให้เกิดการต่อยอดทุนทางสังคม ทุนชุมชน เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ มีมูลค่าเพิ่ม ตามหลักพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วย “สี่เลนะ สุกะตัง ยันติ ศิลเป็นเหตุให้ถึงเป้าหมายที่เป็นสุข (สุคติ) สี่เลนะ โภคะสัมปะทา ศิลเป็นเหตุให้ถึงพร้อมด้วยโภคทรัพย์(กิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่มีโทษ) สี่เลนะ นิพพุตัง ยันติ ศิลเป็นเหตุให้ถึงพระนิพพาน (ความสุขสงบในสังคมชุมชน) และผลการจัดการหมู่บ้านรักษาศิล 5 จะเกิดเป็นนวัตกรรมจำหน่วยทั้งผลิตภัณฑ์ กิจกรรม ท่องเที่ยวชุมชนวิถีพุทธ (สำลี มหณรงค์ชัย, 2558)

จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยถึงการจัดการนวัตกรรมหมู่บ้านรักษาศิล 5 ต้นแบบของสังคมไทย โดยจะศึกษาการดำเนินชีวิตทุนของชุมชนหมู่บ้านรักษาศิล 5 วิเคราะห์นวัตกรรมสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศิล 5 ของประเทศไทย และ

นำเสนอเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ของหมู่บ้านศีล 5 ต้นแบบ รองรับการจัดการนวัตวิถีชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของสังคมไทย ส่งต่อแนวปฏิบัติที่ดีต่อชุมชน วางอนาคตชุมชนของสังคมไทย ใช้ความรู้ที่เชื่อมโยงกิจกรรมวิถีชุมชน วิถีพุทธ หมู่บ้านรักษาศีล 5 มาเป็นขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจฐานความรู้ รองรับกิจกรรมการเรียนรู้สภาพจริงของคณะสงฆ์และสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบสังคมไทยตามหลักศีล 5
2. เพื่อวิเคราะห์นวัตวิถีสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5
3. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการนวัตวิถีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **รูปแบบการวิจัย** เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพ โดยใช้รูปแบบการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ ข้อมูลตามประเด็นการวิจัย ตามวัตถุประสงค์

2. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** โดยคัดเลือกแบบเจาะจง โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ตัวแทนฝ่ายฆราวาสระดับจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 รูป/คน กลุ่มที่ 2 ตัวแทนฝ่ายคณะสงฆ์ระดับจังหวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 รูป/คน กลุ่มที่ 3 ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอ ฝ่ายฆราวาส จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรีและจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 รูป/คน กลุ่มที่ 4 ตัวแทนคณะกรรมการระดับอำเภอฝ่ายคณะสงฆ์ จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรีและจังหวัดกระบี่ จำนวน 4 รูป/คน กลุ่มที่ 5 ตัวแทนองค์กรภาครัฐและเอกชน คณะสงฆ์ที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านศีล 5 จังหวัดลำพูน จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลพบุรี และจังหวัดกระบี่ จำนวน 9 รูป/คน รวมจำนวน 25 รูป/คน

3. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบเครื่องมือ** คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ และสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อพิจารณาถึงประเด็นแนวทางสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 รองรับการจัดการนวัตวิถีชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของประเทศไทย การตรวจสอบและหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจาก ผู้มีความเชี่ยวชาญ รวมจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence, IOC) ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งเป็นคำถามแบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งได้จากการศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากในประเทศ รวมถึงการศึกษาข้อมูลจากสื่อทางอินเทอร์เน็ต โดยที่ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถาม ในการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้แนวคิดทฤษฎี มาเป็นกรอบในการอธิบายข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) โดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูล ระยะเวลา และสถานที่ และเน้นการลงพื้นที่เพื่อหาความเหมือนและแตกต่างของข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายจากหลากหลายกลุ่มจากทีมนักวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ลักษณะคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนการนำเสนอ ผู้วิจัยนำเสนอในลักษณะของการเล่าเรื่องพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Narrative Analysis Description) และใช้หลักการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) มีการเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับแนวคิดทฤษฎีว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร

ผลการวิจัย

1. การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5 ของหมู่บ้านต้นแบบ 1) ภาคเหนือ คือ บ้านพระพุทธรบาทห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน 2) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 3) ภาคกลาง คือ บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสรรโบสถ์ จังหวัดลพบุรี 4) ภาคใต้ คือ บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบสังคมไทย แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบตามวิถีพุทธวัฒนธรรม 2) การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบตามหลักศีล 5 ทั้ง 2 ลักษณะมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบตามวิถีพุทธวัฒนธรรม

การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบตามวิถีพุทธวัฒนธรรม เป็นลักษณะพฤติกรรมการดำเนินชีวิตสมาชิกชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนไม่มีที่สิ้นสุดแต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มาเกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีลมีการปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

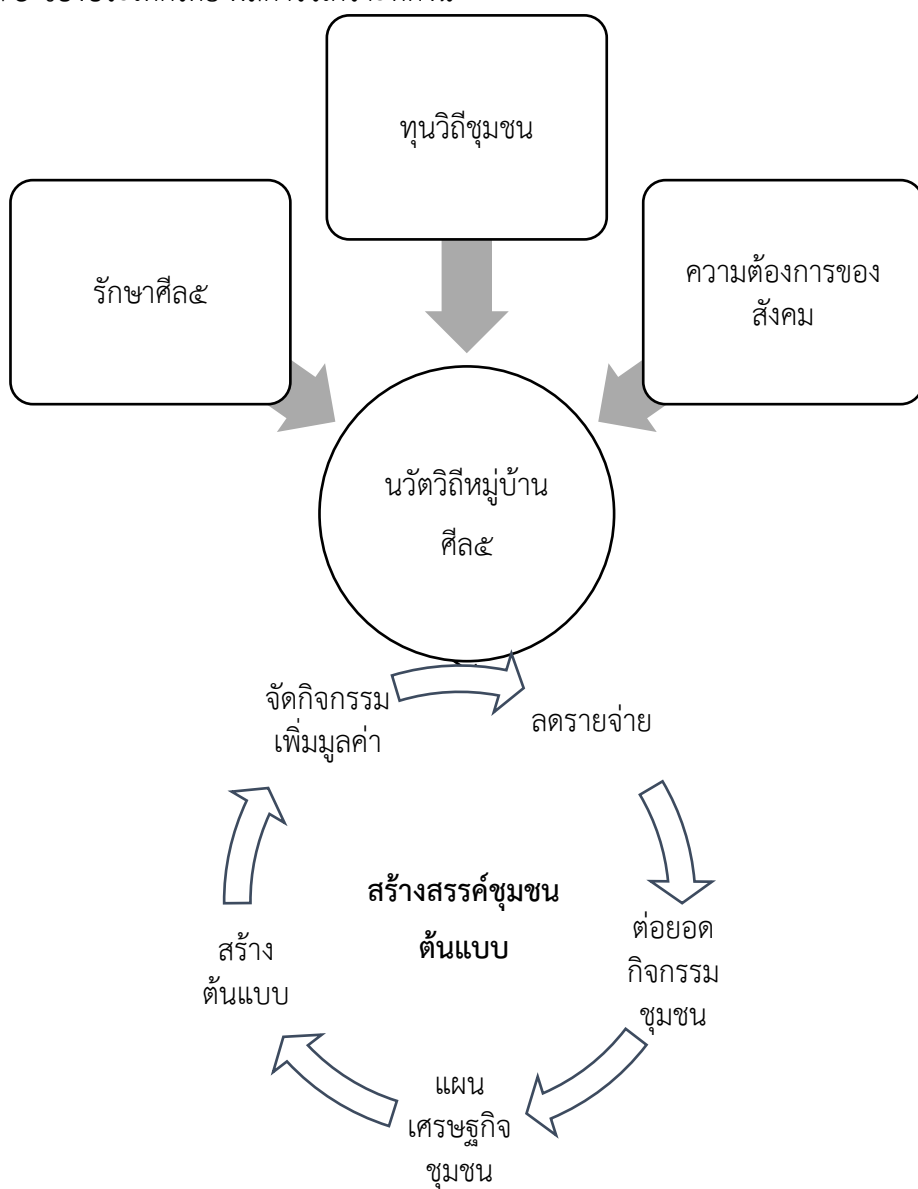
ภาพที่ 1 การดำเนินชีวิตแบบพหุวัฒนธรรม

1.2 การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบตามหลักศีล 5

การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบตามหลักศีล 5 หมู่บ้าน แม้วิถีชุมชนจะได้รับกระแสวัฒนธรรมภายนอกให้เปลี่ยนแปลง แต่การยึดมั่นในคำสอนพระพุทธศาสนาช่วยรักษาวัฒนธรรมพุทธ วิถีชุมชนดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 สมาทานรักษาศีลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การเปล่งวาจารับศีลเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา และการประยุกต์หลักศีล 5 กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ชักชวนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่ ทั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพระสงฆ์ กิจกรรมโครงการของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 คณะสงฆ์ ชาวบ้านความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการ

2. การวิเคราะห์วิถีวิธีสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของประเทศไทย

การวิเคราะห์วิถีวิธีสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของประเทศไทย เพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 รองรับการจัดการวิถีชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ของประเทศไทย ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ภาพที่ 2 วิถีวิธีสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5

องค์ประกอบหลักคือ 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักคือ 5 ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียนทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ

ศีล ผู้ปฏิบัติมีความสุข ควบคุมกาย วาจา และใจของตนเอง พฤติกรรมเรียบร้อย สงบ ร่มเย็น เมตตา เป็นสุข

ศีล สังคมมีความสุข มีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันของสมาชิกในสังคม หากสมาชิกขาดศีล สังคมนั้นๆ ก็ไม่น่าอยู่ จะมีปัญหามากมายตามมา สมาชิกในสังคมควบคุมกาย วาจา และใจ

ศีล เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เพราะการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างสงบสุข ไม่มีความขัดแย้ง ความขัดแย้งเป็นเพียงความคิดที่เห็นต่าง มีผลดีต่อการตรวจสอบกันและกัน การไม่เบียดเบียนกันและกันช่วยให้เกิดการระดมพลังชุมชน

ชาวชุมชนพระบาทห้วยต้ม มีศีล 5 ครบ เกิดพลังชุมชนขยายโครงการต่างๆอย่างต่อเนื่อง มีการพึ่งพาอาศัยและเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคี มีการร่วมมือกันสูงสร้างรายได้เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบ

3. รูปแบบการจัดการนวัตวิถีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบของประเทศไทย

ตาราง สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักคือ 5 รองรับการจัดการนวัตวิถีชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีรายละเอียด ดังนี้

การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5					
การดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 สมบูรณ์	← รูปแบบการดำเนินชีวิต ของชุมชน ศีล 5 →		การดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 แบบ ปรับประยุกต์		
การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5					
เป้าหมาย การดำเนิน ชีวิต	องค์ประกอบ ศีล 5	ผลการ ปฏิบัติ เฉพาะ บุคคล	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม	ผลสะท้อนทาง เศรษฐกิจชุมชน	การกำหนดค่า เป้าหมาย
การประเมินผลการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5					
เป้าหมาย การดำเนิน ชีวิต ทำได้/ทำ ไม่ได้	องค์ประกอบ ศีล 5 ปฏิบัติครบ/ ไม่ครบ	ผลการ ปฏิบัติ เฉพาะ บุคคล มีความสุข/ ไม่มี ความสุข	ผลการปฏิบัติ ภาพรวมสังคม มีความสุข/ไม่มี ความสุข	ผลสะท้อนทาง เศรษฐกิจชุมชน พอใจ/ไม่พอใจ	การกำหนดค่า เป้าหมาย ค่ามาก/ค่าน้อย
			ภาพสะท้อนชุมชนศีล 5		

การดำเนินชีวิตของชุมชนในอดีต		การดำเนินชีวิตของชุมชนในปัจจุบัน		การดำเนินชีวิตของชุมชนในอนาคต	
เปิดเผย	ไม่สงบสุข	เปิดเผยน้อย	สงบสุข	ลดรายจ่าย	กิจกรรมเศรษฐกิจพึ่งตนเอง
พึ่งพาตนเองน้อย	ความขัดแย้ง	พึ่งพาตนเอง	ความขัดแย้งน้อย	ท่องเที่ยวชุมชนเชิงเรียนรู้	สะสมทุนชุมชน

รูปแบบการจัดการนวัตวิถีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบของสังคมไทย

1. การจัดการเบญจธรรม ยึดหลักเมตตา สงเคราะห์สมาชิกชุมชน ส่งกิจกรรมชุมชนให้เกิดการบริการเชิงสงเคราะห์ประชาชน เจ้าอาวาสจะต้องมีแผนนโยบาย เป้าหมายเพื่อจัดทำโครงการให้มีหลัก มีวิธีการและระเบียบงานที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานตามภารกิจของวัดด้านการสงเคราะห์ประชาชน คำนึงถึง การจัดการของวัดให้เป็นไปด้วยดี ตามหลักธรรมพรหมวิหาร 4 ของเจ้าอาวาสมาใช้จัดการศาสนสมบัติวัด

2. การจัดการควบคุมอบายมุขชุมชน คำนึงถึงปัจจัยเสี่ยง อบายมุข รับฟังข้อมูลปรับเปลี่ยนให้เกิด การควบคุมรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน ในการควบคุมตรวจสอบกิจกรรม สถานที่ ศาสนสมบัติต่อความต้องการทุกภาคส่วนลดอบายมุข ปรับใช้หลักธรรมโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมและสังคม ดำเนินไปตามเป้าหมาย หมู่บ้านรักษาศีล 5 ลดอบายมุข งานบุญปลอดเหล้า วัดปลอดเหล้าและบุหรี่

3. การจัดการแต่งตั้งบุคลากรที่ดูแลและดำเนินการ ดึงบุคคลเข้ามาช่วยงาน ทำกิจกรรมให้เกิดการแก้ไขปัญหาตามหลักพระพุทธศาสนา เป็นการดึงบุคคลเข้าช่วยเหลืองานจัดการหมู่บ้านรักษาศีล 5 พัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับหมู่บ้าน และใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาให้ใช้หลักทางพระพุทธศาสนาและใช้กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา การส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและการพัฒนาชุมชน

4. การส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนต้นแบบ สนับสนุนวัฒนธรรมชุมชนให้เป็นสำคัญต่อการส่งเสริมชุมชนมีรายได้ ชุมชนตระหนักในคุณค่า โดยนำทุนทางสังคมของชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่เป็นต้นแบบของชุมชนมาพัฒนาส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดกิจกรรมเชื่อมโยงกับกิจกรรมโครงการหมู่บ้านศีล 5 ที่วัดและเครือข่ายได้จัดทำขึ้น นำไปสู่การจัดการให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจสร้างรายได้เข้าสู่ชุมชน มีกิจกรรมเชื่อมโยงกับประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนสร้างชื่อเสียงและรายได้เข้าสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่องภายใต้การรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนและเกิดเป็นมูลค่าคุณค่าที่ชุมชนตระหนักร่วมกัน

อภิปรายผล

1. การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 ประกอบด้วย 1) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรม พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนตามวิถีพุทธวัฒนธรรมของสังคมไทยย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลง การค้นพบ การประดิษฐ์ การขัดแย้ง การแข่งขัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุเปลี่ยนแปลง ปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ความต้องการจะปรับปรุงวิถีชีวิตของตนเองและครอบครัวให้มีสภาพดีขึ้นกว่าเดิม การรับเอาแบบอย่างความเป็นอยู่ในเรื่องอาหารการกิน การแต่งกาย การพักผ่อนหย่อนใจ ฯลฯ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนปรับเปลี่ยนตลอดเวลาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายตามยุคสมัยใหม่ และเด็กไทยนั้นได้รับอิทธิพลการแต่งตัวแบบเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีนั้น ทำให้เกิดการเลียนแบบและพยายามทำตัวให้เหมือนเด็กญี่ปุ่นและเกาหลี เนื่องจากเกิดจากการเทียบทางวัฒนธรรม และต้องการเป็นในแบบที่เชื่อว่าอยู่ในวัฒนธรรมที่มีชนชั้นที่สูงกว่า แต่ในความเป็นจริงแล้วการแต่งตัวของเด็กญี่ปุ่นและเกาหลีที่อยู่ในประเทศของตนแบบนั้นจริง ๆ นั้นมีการแต่งตัวที่มีสไตล์การแต่งตัวที่หลากหลายมากกว่าที่เด็กไทยประเทศไทยบริโภคอยู่มาก การที่เด็กไทยรับสไตล์การแต่งตัว มานั้น ยังถือว่าน้อยอยู่ในตอนนี้ เป็นแค่เพียงการเลียนแบบเฉพาะบางส่วน อาจเป็นเพราะชุมชนหมู่บ้านศีล 5 มีการวางรากฐานคุณธรรมทางด้านจิตใจส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นทำให้รู้สึกผูกพันกับแนวปฏิบัติเดิม ๆ ที่ชุมชนวางรากฐานไว้ แต่การรับรู้ของสมาชิกในชุมชนสามารถรับรู้และปรับเปลี่ยนความคิดอย่างรวดเร็ว ผ่านการรับสื่อออนไลน์และมีอิทธิพลต่อการละเมิดศีล 5 และอาจเป็นปัจจัยให้เกิดการปฏิบัติตามหลักการศีล 5 ได้เช่นเดียวกัน

การดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมตะวันตก ให้ความสำคัญความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้ามา เช่นการพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชน ได้รับข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ เกิดการเรียนรู้ ยอมรับและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยมุ่งความทันสมัย ไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม นำไปสู่แนวคิดความเจริญทางด้านสังคมและชุมชน จังหวัดได้มีการวางแผนโครงการด้านต่าง ๆ ทำให้ท้องถิ่นเกิดความเจริญ มีความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ เมื่อสังคมและชุมชนมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางผู้คนหันไปสนใจเศรษฐกิจมากขึ้น เกิดการแข่งขัน ทำให้เกิด ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต เป็นผลให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้นหลายประการ ยกตัวอย่างปัญหายาเสพติด ปัญหาที่เป็นอันตรายต่อบุคคล ครอบครัวและสังคม ทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม ศีลธรรม วัฒนธรรมของชาติ ปัญหาความยากจน ความยากจนหมายถึงสภาพความขัดสนทางเศรษฐกิจ บุคคลไม่สามารถจัดสรรหรือแสวงหาสิ่งมาบำบัดความต้องการของตนทั้งร่างกาย

และจิตใจจึงมีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหาทางการผลิต ก็ก่อให้เกิดความยากจน ปัญหาครอบครัว เช่น ครอบครัวแตกแยก ภาวะผิดปกติของครอบครัว จากที่สมาชิกกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น ละทิ้ง ละเลย ไม่อาจ ทำหน้าที่ในครอบครัวได้อย่างปกติ จนทำให้สมาชิกเดือดร้อนเสียหาย ในที่สุดอาจเกิดภาวะล่มสลายของครอบครัว อาจเป็นเพราะ การดำเนินชีวิตที่รับข่าวสารต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมอันดีงาม ก่อให้เกิดการละเมิด ศีล 5 นำไปสู่ความล่มสลายของชุมชน ปัญหาสังคม ความต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตามโครงการหมู่บ้านศีล 5 แม้บางครั้งสมาชิกในชุมชนไม่อาจปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 ได้ครบ มีการปฏิบัติตามหลักการศีล 5 เพียงบางข้อก็ก่อให้เกิดการซึมซับทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวพุทธ 2) การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5 พบว่า การดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5 หมู่บ้านต้นแบบ มีวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้ การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ทั้งนี้เพราะความต้องการของสมาชิกชุมชนหมู่บ้านศีล 5 อาศัยปัจจัยต่าง ๆ เฉพาะจำเป็นต่อการดำรงชีวิตเท่าที่ตนเองจะสามารถหาได้ แนวทางดำเนินชีวิตมาจากการส่งต่อองค์ความรู้ การศึกษาของสมาชิกชุมชน เป็นองค์ความรู้ภายนอกชุมชนและองค์ความรู้ที่บรรพบุรุษในชุมชนสะสมไว้ การสื่อสารคมนาคม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำมาเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป สอดคล้องกับ พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของสังคมไทย พบว่า แนวทางการสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนภายใต้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ชุมชนจะต้องสร้าง ชุมชนต้องมีผู้นำที่ตั้งตนอยู่ในศีล 5 มีการสร้างกฎกติกา และมีการเคารพกฎกติกา อยู่ร่วมกันโดยใช้หลักความเมตตา ไม่ตามกระแสวัตถุนิยม คือมีความพอเพียง ความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ และมีความพร้อมเพียง มีความสามัคคีของหมู่คณะ (พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ, 2559)

2. วิเคราะห์เชิงยืนยันองค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 พบว่า องค์ประกอบหลักศีล 5 สำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการอธิบายสำหรับสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 การดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 มีการปฏิบัติตามหลักศีลข้อ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี เว้นจากการฆ่าสัตว์ ศีลข้อ 2 อทินนาทานา เวรมณี เว้นจากการลักทรัพย์ ศีลข้อ 3 กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เว้นจากการประพฤติดินในกาม ศีลข้อ 4 มุสาวาทา เวรมณี เว้นจากการพูดเท็จ ศีลข้อ 5 สุราเมรยมชขพมาทญฺฐานา เวรมณี เว้นจากการดื่มน้ำเมา สิ่งเสพติด มีผลต่อการดำรงชีวิตชุมชนศีล 5 ได้แก่ 1. ผู้ปฏิบัติมีความสุข 2. สังคมมีความสุข 3. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ซึ่งสามารถนำมาสร้างเกณฑ์มาตรฐานการ

ดำเนินชีวิตของชุมชนศีล 5 ได้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 มีความสำคัญมาก ศีล 5 เป็นธรรมะคุ้มครองผู้ปฏิบัติให้มีความสุข ส่งผลต่อการสร้างชุมชนให้มีสันติภาพ อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ไม่มีการเบียดเบียนทำให้ตนเองหรือผู้อื่นเดือดร้อนทั้งกายและใจ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติตนเองตามหลักศีล 5 มีผลต่อการทำให้ตนเองเป็นบุคคลปกติทั้งร่างกายและจิตใจ จึงส่งผลให้ผู้ปฏิบัติตามหลักของศีล 5 มีความสุข ได้รับความสุขได้ด้วยตนเอง มีสติที่มั่นคงจากสิ่งเสพติด และไม่เกิดความขัดแย้งกับบุคคลอื่น สอดคล้องกับ พุทธศักดิ์ หอมสมบัติ และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ครอบครัวยุทธศาสนิกศัล 5 : รูปแบบและการเสริมสร้างวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของครอบครัวในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า หลักเบญจศีล คือ การรักษาภรรยาและวาจาให้มีความเป็นปกติมี 5 อย่าง คือ 1) การห้ามฆ่าสัตว์ 2) ห้ามลักทรัพย์ 3) การห้ามประพฤติผิดในกาม 4) การห้ามพูดปด และ 5) การห้ามดื่มสุราและเมรัย โดยมีหลักธรรมที่ส่งเสริมการรักษาศีลจำนวน 5 อย่าง คือ 1) หลักเบญจธรรม 2) หลักวิริย 3) หลักขันติโสรัจจะ 4) หลักสติสัมปชัญญะ และ 5) หลักปัญญา การรักษาศีลเป็นประโยชน์ ต่อตนเองและสังคม ส่วนการไม่รักษาศีลเป็นโทษต่อตนเองและสังคม (พุทธศักดิ์ หอมสมบัติ และคณะ, 2559)

3. เกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 รองรับการจัดการวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 พบว่า การสร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตของชุมชนในสังคมไทยตามหลักศีล 5 ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลการดำเนินชีวิตของชุมชนตามหลักศีล 5 หมู่บ้านต้นแบบ ได้แก่ บ้านพระพุทธรูปห้วยต้ม ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน บ้านเสียว ตำบลวังชัย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น บ้านทุ่งท่าช้าง ตำบลทุ่งท่าช้าง อำเภอสระโบสถ์ จังหวัดลพบุรี บ้านลำทับ ตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ จากการศึกษาวิถีชุมชนดำรงวัฒนธรรมของตนเองไว้การเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรมภายนอกน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านภายนอกที่มีได้ดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ 3 ประการ 1. ตนเองมีความสุข 2. สังคมมีความสุข 3. เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ เป็นเพราะนำมาสร้างเป็นเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้มาตรฐานคุณภาพชีวิตของชุมชนในสังคมไทยได้ ทั้งนี้เพราะผู้ปฏิบัติตามหลักศีล 5 ก่อให้เกิดความสุขและรับรู้ความสุขได้ด้วยตนเอง ส่งผลมายังความสุขโดยรวมของสังคมที่สะท้อนจากการดำรงชีวิต การใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจได้ การปฏิบัติตามหลักศีลทั้ง 5 ข้อ มีเป้าหมายให้ตนเองเป็นมนุษย์ มีความเป็นอยู่ด้วยความสุขอย่างต่อเนื่อง (ปกติ) สมาชิกในชุมชนทุกคนปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 สมาชิกทุกคนมีความสุข สังคมมีความสุขต่อเนื่อง บุคคลสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความร่วมมือกระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจในสังคมร่วมกัน ส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนมีความมั่นคง พึ่งพาตนเองได้ การปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 ในบางสังคมอาจมีการปรับเป้าหมายให้ลดลง ปฏิบัติได้บางข้อไม่ครบทั้ง 5 ข้อ หรือบางข้ออาจมีการปรับไม่ถึงกับทำให้ศีลนั้นขาดลง มีเพียงความเคร่งหมองของศีล เช่น ไม่มีการพูดโกหก แต่ไม่ต้องการตอบ ศีลที่เกิดจากการละเมิดจากการพูดโกหกจึงไม่สมบูรณ์ เป็นต้น การปฏิบัติตาม

หลักการของหมู่บ้านศีล 5 ต้นแบบ บางแห่งมีการปรับเป้าหมายลง ไม่มีการงดเว้นบริโภคเนื้อสัตว์ แต่จะงดเว้นการเบียดเบียนชีวิตของเพื่อนมนุษย์ งดเว้นการดื่มสุรา จำหน่ายสุราในหมู่บ้าน ในวัด แต่สมาชิกบางท่านในชุมชนมีการดื่มสุราจากภายนอกหมู่บ้านเหล่านี้ เป็นเป้าหมายการปฏิบัติตามหลักการของหมู่บ้านศีล 5 ลดลง สอดคล้องกับ สาธุ มหัทธนาตุล และคณะ ได้ศึกษาเรื่อง ศีลห้า : เกณฑ์ชี้วัดและการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม พบว่า เกณฑ์ชี้ วัดศีลห้าเป็นมาตรฐานสำคัญในการรักษาศีลห้าในทางปฏิบัติเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มุ่งเน้นให้หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้องปฏิบัติตามหลักศีลห้าอย่างเคร่งครัด ในการดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในภาพใหญ่นั้นมีเกณฑ์ดำเนินโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ทั้ง 40 ตัวชี้วัดเป็นตัวกำกับการพัฒนาเกณฑ์ชี้วัดศีลห้าเป็นการนำเอาเกณฑ์ชี้วัดในคัมภีร์ พระพุทธศาสนาทั้งสองเกณฑ์ มาวิเคราะห์ข้อความและคำศัพท์เดิมตั้งต้นขึ้นโบราณที่ถูกแปลมาจากภาษาบาลีที่ปรากฏในอรรถาธิบายและนำขึ้นสู่การปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม (สาธุ มหัทธนาตุล และคณะ, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การจัดการนวัตวิถีหมู่บ้านรักษาศีล 5 ต้นแบบของสังคมไทย พบว่า 1) การดำเนินชีวิตของชุมชนต้นแบบสังคมไทยตามหลักศีล 5 โดยการประยุกต์หลักศีล 5 กับการดำเนินชีวิตประจำวัน อาศัยพระสงฆ์เป็นกลไกหลัก เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ชักชวนหน่วยงานราชการเข้ามาสนับสนุนโครงการภายในหมู่บ้าน ทั้งเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของพระสงฆ์ และกิจกรรมโครงการของหน่วยงานราชการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 คณะสงฆ์และชาวบ้านให้ความร่วมมือกับทางคณะสงฆ์และราชการเป็นอย่างดี 2) วิเคราะห์นวัตวิถีสร้างสรรค์ชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมไทย โดยภาพรวมเป็นพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันด้วยระยะเวลาที่ยาวนานภายใต้กรอบแห่งโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ชุมชนในหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนแต่ละแห่งพร้อมใจกันเสริมสร้างจนกลายเป็นวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของแต่ละชุมชนที่ร่วมกันรักษาและอนุรักษ์ให้กับลูกหลานรุ่นต่อรุ่นและร่วมกันสร้างกระบวนการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน 3) สร้างเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 รองรับการจัดการนวัตวิถีชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีเป้าหมายอยู่ 3 เกณฑ์ ได้แก่ 1) ตนเองมีความสุข 2) สังคมมีความสุข 3) เศรษฐกิจมั่นคงพึ่งตนเองได้ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1) หน่วยงานสาธารณสุข องค์การภาครัฐและเอกชน ควรจัดโครงการส่งเสริมต่อยอดโครงการหมู่บ้านศีล 5 ในพื้นที่ให้มีการขยายโครงการที่หมู่บ้านศีล 5 ริเริ่ม มีการปฏิบัติการที่เข้มแข็งนำไปสู่การประยุกต์ใช้ทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ ความมั่นคงของชุมชนในมิติต่าง ๆ 2) ชุมชนควรจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับหมู่บ้านศีล 5 และเมื่อโครงการเข้มแข็งมีการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดการสนับสนุนโครงการ

อย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) รัฐบาลควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการปฏิบัติตามหลักศีล 5 การสนับสนุนชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ต่อยอดกิจกรรมที่ชุมชนได้ริเริ่มให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายหมู่บ้านศีล 5 อย่างต่อเนื่อง 2) หน่วยงานภาครัฐควรนำผลการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 นำมาเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเชิงปฏิบัติการให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยต่าง ๆ แก่ชุมชนให้เกิดการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านศีล 5 อย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) การศึกษาเส้นทางเพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานรากหมู่บ้านศีล 5 วัด โรงเรียน 2) การศึกษานวัตกรรมหมู่บ้านศีล 5 ความเชื่อมโยง ความสุข สังคม เศรษฐกิจ ของชุมชนต้นแบบ

เอกสารอ้างอิง

- พระครูสุพัฒนกาญจนกิจ. (2561). การพัฒนารูปแบบการทำงานของคณะสงฆ์จังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 6(2), 41-55.
- พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ และคณะ. (2559). หมู่บ้านรักษาศีล 5 : รูปแบบและกระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันของสังคมไทย. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2558). ศีล 5 คุณค่าของชีวิตและสังคม. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธีวราภรณ์. (2552). เบญจศีล เบญจธรรม : อดมชีวิตของมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ต้นบุญ.
- พระราชสีมาภรณ์. (2546). พระพุทธศาสนากับวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2539). ทาน ศีล ภาวนา. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- พลศักดิ์ หอมสมบัติ และคณะ. (2559). ครอบครัวรักษาศีล 5 : รูปแบบและการเสริมสร้างวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตของครอบครัวในจังหวัดอุบลราชธานี. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- सानุ มหัทธนาตุล และคณะ. (2558). ศีลห้า : เกณฑ์ชีวิตและการเสริมสร้างสันติสุขของบุคคลและสังคม . ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรี. (2560). โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5. เรียกใช้เมื่อ 2 มีนาคม 2564 จาก <http://sri.onab.go.th>
- สำลี รักสุทธี. (2543). ศีล สดุดยอดวินัยของศาสนาพุทธ. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.
- สมาลี มหณรงค์ชัย. (2558). ศีล 5 ฉบับคู่มือรักษาศีล “ศีลปาโล”. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์.